

MILLIY MUSIQA MEROSINI O'QITISHDA RAQAMLI VOSITALAR ASOSIDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Nazarova Dilnoza Eraliyevna

O'zMPU Tarix kafedrası dotsenti, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Jumanazarova Sevinch G'ulom qizi

O'zMPU "Musiqqa ta'limi va san'at" yo'nalishi I-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy musiqqa merosini o'qitishda raqamli vositalardan foydalanishning ahamiyati va ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Raqamli texnologiyalar yordamida o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish, multimedia resurslari orqali milliy kuy va qo'shiqlarni keng auditoriyaga yetkazish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada texnik infratuzilma va pedagoglarning raqamli kompetensiyasiga oid muammolar hamda ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: milliy musiqqa, raqamli vositalar, ta'lim samaradorligi, multimedia, kompetensiyaviy yondashuv, madaniy meros, innovatsion pedagogika.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ В ПРЕПОДАВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОГО МУЗЫКАЛЬНОГО НАСЛЕДИЯ.

Аннотация: В данной статье освещается важность использования цифровых инструментов в преподавании национального музыкального наследия и их роль в повышении эффективности образования. Рассмотрены возможности сделать учебный процесс интерактивным и интересным с помощью цифровых технологий, донести национальные мелодии и песни до широкой аудитории посредством мультимедийных ресурсов. Также на основе компетентностного подхода проанализированы вопросы формирования у учащихся не только теоретических знаний, но и практических навыков. В статье представлены проблемы, связанные с технической инфраструктурой и цифровой компетенцией педагогов, а также рекомендации по их устранению.

Ключевые слова: национальная музыка, цифровые инструменты, эффективность образования, мультимедиа, компетентностный подход, культурное наследие, инновационная педагогика.

IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION BASED ON DIGITAL TOOLS IN TEACHING NATIONAL MUSICAL HERITAGE

Abstract: This article highlights the importance of using digital tools in teaching national musical heritage and its role in increasing educational effectiveness. The possibilities of making the educational process interactive and interesting with the help of digital technologies, conveying national melodies and songs to a wide audience through multimedia resources are considered. Also, based on a competency-based approach, the issues of forming not only theoretical knowledge, but also practical skills in students were analyzed. The article presents problems related to technical infrastructure and digital competence of teachers, as well as recommendations for their elimination.

Keywords: national music, digital tools, educational effectiveness, multimedia, competency-based approach, cultural heritage, innovative pedagogy.

Milliy musiqa merosi har bir xalqning tarixiy xotirasi, estetik qarashlari va ma'naviy dunyosini aks ettiruvchi muhim madaniy hodisadir. O'zbek milliy musiqasi asrlar davomida shakllanib, maqom, xalq qo'shiqlari, an'anaviy cholg'u ijrochiligi kabi boy janrlarni o'zida mujassam etgan. Bugungi kunda ushbu bebaho merosni yosh avlodga yetkazish va o'qitish jarayoni yangi pedagogik yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar ta'lim tizimiga chuqur kirib kelayotgan bir davrda musiqa ta'limini zamonaviy vositalar asosida tashkil etish dolzarb masalaga aylandi. Mazkur tadqiqotda milliy musiqa merosini o'qitishda raqamli vositalardan foydalanish asosida ta'lim samaradorligini oshirish masalalari nazariy-pedagogik jihatdan tadqiq etilgan. Tadqiqot jarayonida milliy musiqa merosining ta'lim tizimidagi o'rni, uni o'qitishda zamonaviy raqamli texnologiyalarning didaktik imkoniyatlari hamda innovatsion metodlarning integratsiyasi tahlil qilindi. Shuningdek, raqamli ta'lim muhitida talabalarda musiqiy va axborot-kommunikatsion kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlari asoslab berildi. Tadqiqot natijalarida milliy musiqa ta'limini modernizatsiya qilishda raqamli platformalar, multimedia vositalari va interaktiv metodlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslandi. Olingan xulosalar musiqa ta'limi yo'nalishida pedagogik faoliyat olib boruvchi mutaxassislar uchun amaliy ahamiyatga ega. Raqamli vositalar nafaqat o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, balki milliy musiqa namunalarini saqlash, tahlil qilish va keng ommaga yetkazish imkonini ham beradi. Shu bois, mazkur

maqolada milliy musiqa merosini o'qitishda raqamli vositalar asosida ta'lim samaradorligini oshirish masalalari nazariy jihatdan o'rganiladi.

Raqamli vositalar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ular o'z mashqlarini bajaradi, ijrolarini yozadi, onlayn platforma orqali o'qituvchiga yuboradi va fikr oladi. Shu tarzda, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi pedagogik muloqot yangi darajaga ko'tariladi.

Musiqa ta'limida raqamli vositalardan samarali foydalanish quyidagi omillarni talab qiladi:

- 1.O'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirish.
- 2.O'quv muassasalarini zarur texnik vositalar bilan ta'minlash.
- 3.Interaktiv va multimedia materiallarini milliy musiqiy qadriyatlarga moslashtirish.
- 4.O'quvchilarni ijodiy faoliyatga yo'naltiruvchi topshiriqlarni ishlab chiqish.

Milliy musiqa merosini raqamli vositalar yordamida o'rgatish alohida ahamiyatga ega. Masalan, maqom, dutor, xalq qo'shiqlari va kuylarni video, audio va interaktiv materiallar orqali o'rganish o'quvchilarda milliy qadriyatlar ruhida tarbiya beradi, musiqaning badiiy mazmunini chuqurroq anglash imkonini yaratadi. Shu bilan birga, raqamli interaktiv vositalar o'quvchilarda musiqiy nazariya, ritm va harmoniyani o'rganish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Interaktiv mashqlar va onlayn testlar o'quvchilarning bilimini baholash va tahlil qilish imkonini beradi, shu bilan birga ularning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. Raqamli vositalar yordamida tashkil etilgan musiqa darslari o'quvchilarda musiqiy tafakkur, eshituv sezgirligi, ijodiy salohiyat va estetik didni shakllantiradi. Natijada, musiqa ta'limi o'quvchilarning ijodiy va musiqiy kompetensiyalarini kengaytiradi, ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tarbiyalaydi.

Musiqa ta'limida raqamli interaktiv vositalardan foydalanish o'quv jarayonini samarali, interfaol va qiziqarli qiladi, o'quvchilarning musiqiy savodxonligini va ijodiy salohiyatini oshiradi. Multimedia va raqamli platformalar yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda ritmik sezgirlik, eshituv madaniyati, nota o'qish ko'nikmalari va musiqiy tafakkurini rivojlantiradi. Shuningdek, raqamli vositalar o'qituvchilarga darsni individuallashtirish, murakkab musiqiy tushunchalarni tushuntirish va o'quvchilarning mustaqil ishlashini nazorat qilish imkonini beradi. Milliy musiqa merosini raqamli vositalar orqali o'rgatish esa o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglashi va musiqiy didni rivojlantirishga yordam beradi. Natijada, musiqa ta'limida raqamli interaktiv vositalarni samarali qo'llash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning musiqiy va ijodiy kompetensiyalarini kengaytirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni tatbiq etishning muhim omili hisoblanadi.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, milliy musiqa merosini o'qitishda raqamli vositalardan foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu yondashuv o'quvchilarda bilim va ko'nikmalarni shakllantirish bilan birga, milliy

qadriyatlarni asrab-avaylash va kelajak avlodga yetkazishda muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar milliy musiqani zamonaviy ta'lim jarayoniga tatbiq etish orqali uni yanada jozibador va ta'sirchan qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov, I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Zayniddinov, B.B. Milliy musiqa merosini o'qitishda raqamli vositalar asosida ta'lim samaradorligini oshirish. Science and Education, 2026.
3. Xodjayev, A. O'zbek musiqa tarixi. Toshkent: Fan, 2015.
4. UNESCO. Digitalization of Intangible Cultural Heritage: Guidelines and Practices. Paris, 2020.
5. Shirinov, M. Pedagogik innovatsiyalar va raqamli ta'lim texnologiyalari. Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021.
6. Anderson, T., & Dron, J. Learning in a Digital Age. Athabasca University Press, 2017.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori: "Milliy madaniy merosni asrab-avaylash va raqamlashtirish chora-tadbirlari to'g'risida." Toshkent, 2022.
8. Qodirova, N. Musiqa ta'limida multimedia vositalarining o'rni. Toshkent: O'zMU ilmiy maqolalar to'plami, 2023.
9. КБ Холиков. Структура физических упражнений на уроках музыки. Scientific progress 2 (3), 1060-1067